

Bijen zijn bruggenbouwers

Peter Elshout

Deze kop is letterlijk bedoeld. Het gaat over de bouwsels van was die bijen maken in de ruimte tussen de toplatten van de benedenbak en de onderste lat van de raampjes van de bovenbak. En over de bouwsels tussen de toplatten en de afdekkfolie van de bovenste bak.

De oversteek naar een hoger hangende raat (of omgekeerd) wordt door de lege ruimte tussen deze raten (de bijenruimte) bemoeilijkt. Als wij mensen keer op keer van A naar B over een greppel moeten, dan gaan we deze dichten of bouwen een brug om ongehinderd op onze bestemming te komen. De gedachte kan bij ons opkomen dat bijen in dit opzicht niet anders zijn. Dat ze dus de spleet die ze moeten overbruggen alleen maar vullen met wasraten (wasbruggen in imkerjargon) om gemakkelijk van A naar B te komen. Deze gedachte is echter naïef. Een goed imker weet dat bijen alleen bouwen als het strikt noodzakelijk is en dat hun bouwsel (de bijenraat) altijd functioneel is: óf als voedselopslag óf als kraamkamer voor nieuw bijenleven.

Conclusie: als bijen bouwen hebben ze gebrek aan opslagruimte of er is een tekort aan cellen waarin nieuw bijenleven kan groeien. Ze bouwen dus in eerste instantie níét om gemakkelijk van A naar B te komen. Door op deze plaats te bouwen slaan ze wél twee vliegen in één klap: én meer cellen én een betere verbindingsweg.

Wij imkers spreken hier van bouwlust. Als bijen dit bouwgedrag vertonen moet bij de imker een lampje gaan branden. Hij/zij moet zijn bijen geven wat ze op dat moment nodig hebben. En dat is ruimte om in hun behoeften te voorzien. Indien dit cadeau op het juiste moment gegeven wordt, zal het bijenvolk de imker belonen met een rijke oogst.

Verantwoord werken

Al in de beginnerscursus leert de aspirant imker dat hij/zij deze wasbruggen moet wegsteken omdat dit het imkeren vergemakkelijkt. Als de bijen de ruimte tussen de latten hebben dichtgebouwd, is het afnemen van een bak met raat een crime. Met veel geweld worden met behulp van een 'breekijzer' de bakken en de raampjes van elkaar gescheiden. Bij dit gewrik kunnen de kasten beschadigd raken en de onderste latten van de raampjes kunnen (bij horizontale bedrading) afbreken. Zijn de bakken eenmaal van elkaar gescheiden, dan kijkt men tegen opengebroken cellen aan, al of niet gevuld met broed of voer. De bijen gaan meestal massaal de inhoud van deze cellen ruimen en laten zich alleen met meer rook dan normaal verdrijven. Vervolgens kan de imker de bouwsels met inhoud wegsteken. Doe je dat niet en plaats je de afgenomen bak terug, dan is de kans groot dat er veel bijen tussen de ratenbruggen geplet worden. Het bijtijds afsteken van dit soort bouwsels moet een vaste gewoonte zijn bij iedere ingreep in het bijenvolk. Echter, deze ingreep mag nooit een automatisme worden. De imker moet steeds goed nadenken bij wat hij/zij doet. Ondoordacht wegsteken van bruggen kan soms leiden tot de dood van een heel volk ...

Een brug te ver

Bijen zijn in staat iedere ruimte binnen de bijenkast te overbruggen. Het wegsteken van wasbruggen heeft dan ook bij voldoende warmte geen nadelige gevolgen voor een bijenvolk. Anders wordt het bij winters weer met temperaturen onder nul. Als het kouder wordt neemt de beweeglijkheid van insecten af. Het zijn immers koudbloedige dieren. Bijen zijn in deze omstandigheid niet in staat afstanden van enkele centimeters te overbruggen. De afstand tussen twee raten is geen enkel probleem. Maar heeft de imker bij zijn laatste klus – het bestrijden van de varroamijt – ondoordacht de wasbruggen tussen de bovenste toplatten en de afdekkfolie weggestoken, dan kán er een levensbedreigende situatie voor de bijen ontstaan. Ligt de afdekkfolie vlak op de toplatten dan hebben de bijen niet meer de mogelijkheid om bovenlangs van raat A naar raat B te lopen. Dan kan er een ongewilde splitsing in het volk ontstaan tussen de ene en de andere helft of tussen een groter en kleiner deel van het volk. Onderlangs naar bv. de andere helft van het volk lopen doen ze in winterse omstandigheden niet. Deze weg is onlogisch omdat het voer zich boven het volk bevindt.

Tengevolge van het moeten ontberen van een overbrugging tussen de toplatten en de afdekkfolie of het bekende (maar liever te vermijden) matje kan het afgescheiden volksdeel van honger en/of koude sterven. In het ergste geval kan zelfs een héél volk sterven. Dit gebeurt als door een splitsing het aantal bijen op het voer te klein wordt of als de moeder zich in het afgescheiden deel bevindt en daar een honger- of onderkoelingsdood sterft, waardoor het volk moederloos wordt en ten gevolge daarvan verloren gaat.

Foto's Peter Elshout

Deze wasbruggen nooit kort voor de winterzit wegsteken; het kan de dood betekenen voor het bijenvolk